נתקלקל כלל, כיון דהולד חי, ומשכחת ליה דאכל מנותר כזה דודאי שוה פרוטה, ואף דבן פקועה חלבו מותר, הא משכחת לה בכלו לו חדשיו, דלשיטת הרמב"ם ז"ל הובא ביו"ד (סי' ס"ד) חלבו אסור וחייב כרת.

וי"ל דלא מצי לאוקמי הכי, דהא במשנה דיש אוכל קאמר ר"מ אם הי' שבת והוציאו בפיו חייב, א"כ ר"מ מודה להא דיש אוכל דחייב ה' חטאות ואשם א' משום מעילה, ולר"מ הרי סובר בחולין פרק בהמה המקשה דמצא בה בן ט' חי טעון שחיטה, וא"כ לא הוי נותר עד שישחוט וישהה יום ולילה, ואז פגום הוא ואינו שוה פרוטה ע"כ מתרץ כאן בגסה כאן בדקה.

ובגוף הדבר דמשכח"ל נותר בבעלי חי כדמוכח בתמורה הנ"ל, צע"ק בהא בשבועות דף י"א שאני קטורת שצורתה כל השנה כולה, וע' ברש"י ותוס' שם שפירשו דלא שייך נותר כיון שלא נפגם צורתו, הרי דלענין נותר הוא משום פגם צורה, והרי בבע"ח לא שייך כלל פגם ועיבור צורה ולמה יהי' נותר, ויש ליישב ע"כ.

★ ★

לכאורה יש להקשות שהרי במשנה אבות (פ"ה מ"ה) תנינן א' מהניסים שנעשו במקדש, שלא הסריח בשר קודש מעולם, ואם כן איך נפגם הבשר.

ויש ליישב דכיון דנעשה נותר שפיר נפגם, ובאים כאחד. ועיין בפרדס יוסף ויקרא (ו' כ"א) מפענח רזא ועוד לגבי נוטלפ"ג בהבלוע בכלי חרס.

★ ★

גמ': אלא בקדשים גלי רחמנא דאתי איסור חל על איסור.

בחדושי הגרז"ס להגאון רבי זלמן סענדר הכהן זצ"ל (סי' ב') הקשה ביבמות (ל"ג ע"א) בזר שאכל מליקה שחייב שתים לר' חייא שאומר הש"ס שאיסור זרות ואיסור נבילה חלים בבת אחת, והקשה הגרז"ס איך חל איסור זרות על איסור אינה זבוחה שחל מקודם ע"כ.

והגאון ר' חיים מבריסק זצ"ל במכתבו אליו שנדפס בקובץ מוריה (שנה י"ז גליון ט - י ע' מד) כתב ליישב עפ"י המבואר בגמ' כאן דבקדשים איסור חל על איסור, א"כ האיסור זרות בודאי חייל ורק על איסור נבילה הוא דאתיין לסברא דבבת אחת, וע"כ לא איכפת לן כלל באיסורא דאינו זבוח. וקצת יש סמוכין לזה מהא דלבר קפרא אינו חייב אלא משום זרות, ולכאורה צ"ע למה לא יחויב משום נבילה בלבד. אכן אם נימא דבקדשים איסור חל על איסור ניחא ע"כ.

דף כ"ג ע"ב

גמ': וחלב קאי עלייהו באיסור כרת וקאתי איסור טומאה חייל עליה וכו'.

ומזה ילפינן כאן דבקדשים איסור חל על איסור. והקשה הגאון מטשעבין זצ"ל בשו"ת דובב מישרים (סי' ו') דהא קרא מרבי חלב חי שהוא ראוי להקרבה, ואם אכלו פטור משום שהוא שלא כדרך אכילה, ואיסור מעילה הוא אפי' בשלא כדרך אכילה, ואיך יליף מזה הקרא ע"כ.

★ ★

וכתב הגאון ר' מרדכי גיפטר ז"ל (בקובץ דרך כוכב מיעקב קובץ ז' ע' ט"ו) במכתבו אל הגאון מטשעבין זצ"ל: הי' נראה, דלכאורה יש לעיין שם בכל השמועה דמנ"ל כלל דקרא איירי באיסור מעילה הא מצינו למימר דאתי לרבויי רק דין מעילה לענין תשלומין וקרבן.

ונראה מזה, דכל דלא חייל האיסור, חשוב כחסרון בקדושה, דאין כאן קדושת מעילה, וממילא ליכא גם מעילה דתשלומין, וכל זה אם אין איסור חל על איסור, אבל אם האיסור חל ופטור מתשלומין רק משום דין דקלב"מ, שוב י"ל דמ"מ נפ"מ לענין שחייב בתשלומין בנהנה ולא אכל, דמה דפטור באוכל מדין דקלב"מ אין זה חסרון בקדושה, כן הי' נראה לומר מקופיא ע"כ.

★ ★

גמ': כל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים למעילה ומעילה איסור מיתה. וקא חייל על איסור חלב וכו'.

בשו"ת שאגת ארי' החדשות הקשה, דהא משכחת לה בחלב חצי שיעור, דבמעילה חייב בשוה פרוטה אף דלית בי' כזית, ושפיר חל, דעל חצי שיעור חל איסור עיי"ש.

וכתב הגר"א לופטביר זצ"ל בזרע אברהם (סוגי' דכולל ומוסיף אות ט"ו): ונראה למה שכתב בחדושי הרי"מ זצללה"ה שבועות (דף כג.) דהטעם דעל חצי שיעור איסור חל עליו איסור, דחצי שיעור אסור מטעם דחזי לאצטרופי כמבואר ביומא (דף עד.), והיינו כיון דאי יצטרף יהי' אסור.